

“TELEVİZYON TERÖRÜN OKSİJENİ” MİDİR?

Prof. Dr. Hasan Tahsin FENDOGLU¹

GİRİŞ:

En gelişmiş demokratik ülkelerin bile terör sorunu bulunmaktadır; ABD, İngiltere, Almanya, İtalya, İspanya gibi. Terörle ilgili haberlerin medyada verilmiş biçimi Türkiye’de olduğu gibi demokratik çağdaş ülkelerde de uzun süredir tartışılmaktadır.

Genellikle politikacılar televizyon organlarını bu konuda eleştirir, televizyon yetkilileri de “asıl siz sorumlusunuz, biz görevimizi yapıyoruz, hatayı kendinizde arayın; kusur bizde değil, sizde” şeklinde itiraz ederler. Medya görevi gereği terör haberlerine “yer vermek” isteyecek, izleyici de “bilmek” isteyecek, otorite de buna “karşı çıkacak”tır ama önemli olan bu konuda “denge”yi bulabilmek, “**orantılılığı**” sağlamaktır.

Türkiye’de ve dünyada medya, genellikle, otoritenin düzenlemelerine karşı dirençli bir yapıda bulunmaktadır. Geçenlerde İçişleri Bakanı ve İçişleri Bakanlığı yetkilileri ile medyanın önde gelenleri arasında yapılan toplantıda da bu yorumun geçerliliği test edilmiş oldu.

Bilindiği gibi medya, bireyin haber alma hakkı, toplumsal eğilimler, izleyicilerin beklentisi ve sosyo-ekonomik baskılarla şekillenmekte olan bir sektördür.

DEMOKRATİK ÜLKELER VE TERÖR

Türkiye’de ve dünyada terör, amacını gerçekleştirmek için özellikle ekranları kullanmak ister. Aslında terör bir reklam ve propaganda yöntemidir; demokratik yöntemle amacına ulaşamayan kesimlerin kendi güçlerini kanıtlamak için kullandıkları bir **reklam biçimidir**. Şöyle ki, bir kez yapılan bir eylem, defalarca ekranda gösterilir ve böylece bir eylem yerine binlerce kez eylem yapılmış gibi olur.

Bu çarpan etkisiyle büyütülen olguya, bu ince çizgiye dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu ince çizginin belirlenmesi medya çalışanları tarafından oluşturulacak **ilkeler** ve yapılacak **hizmet içi eğitim** ile mümkün olabilir.

Ulusal televizyonlardaki bazı görüntüler, Türkiye karşıtı olan özellikle yurt dışındaki televizyonlar için bulunmaz bir fırsattır. Türkiye’deki bir görüntüyü kendi televizyonlarında defalarca gösterirler. İşte bu, tam da terör örgütlerinin istediğidir. Bir atasözünde belirtildiği gibi, “körün istediği bir göz, Allah vermiş iki göz”. Dünyanın en ileri, güçlü ve çağdaş ülkelerinin dahi terörü sona erdirememesinin en önemli etkenlerinden biri, bu tür televizyon yayınlarının, terörün oksijeni olması nedeniyledir.

¹ Akademisyen.

Kuşkusuz ki, her özgürlüğün bir sınırı vardır. Kriz zamanlarında bile ifade özgürlüğünün bazı sınırları bulunmaktadır. Bu sınırlar, bireyin haber alma hakkı, insan hakları, özel hayatın gizliliğine saygı, kamu yararı, ulusal çıkar, demokrasi gibi sınırlardır. Bu nedenle de sektör içinde de ahlaki ve mesleki kararlar alınmalı; ikilemlerde yol gösterici ilkeler bulunmalıdır.

TÜRKİYE'DE TELEVİZYON VE TERÖRÜN AMACI

Türkiye'deki PKK terörünün amacı, Türkiye'yi zayıflatmak, çürütmek ve moralini bozmak, en zayıf anında yeni bir devlet kurmaktır. Yeni bir devlet kurmak için hedef ülkenin (Türkiye'nin) zayıflamasını sağlamak, bu konuda elinden geleni yapmak, bu arada sürekli Avrupa ve Amerika'daki insan hakları kuruluşlarıyla ilişkide olmak, ortak hareketler oluşturmak ister. Amacı, vuracağı darbelerle Türkiye'yi zaafa uğratmak, kamu otoritesini zayıflatmak, en zayıf anda, mağdur rolünü oynayarak kendi devletini kurmaktır. Irak, İran ve Suriye'de de benzer faaliyetleri sürdürmek, böylece bu dört ülkeden koparılacak topraklarla yeni bir devlet (Kürdistan) kurmaktır. Hiç kuşku yok ki, Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği gibi uluslar arası güçler, komşularımız, Dünya'da Türkiye'yi istemeyenler, Türkiye'nin büyümesini ve gelişmesini hazmedemeyenler, Terör Örgütünün ilgi duyduğu unsurlardır.

İşte tam da bu noktada belirtilmesi gereken şudur; Türkiye, insan haklarına tam anlamıyla saygı duymalı, bu konuda gereken **bağımsız kurumlarını** kurmalı, hiçbir eksiğe yer vermemelidir. İçte bunlar yapılırken dış politikada da **temel akseni** insan hakları olan bir konsept belirlenmeli, bu çerçevede politikalar geliştirilmelidir. Bunların uygulamada çekirdeklerinin görüldüğünü bu vesile ile burada belirtmek gerekir.

Terör Örgütünün yaptığı terör eylemlerinin bir temel amacı da, kendi militanlarına, militanlarına inananlara ve militanlarının ailelerine **"yıkılmadım ayaktayım"** mesajını vermektir. Terör örgütü sürekli olarak "dağ"ı övmektedir. **"Dağa çıkmak"** yüceltilmekte, olayın bir onur sorunu olduğu propagandasını yapmakta, böylece yurt içinden ve dışından **"dağ kadrosunu"** sürekli takviye etmektedir. Tek yanlı yayın ve propaganda, ulvi kavramlar etrafında bir söylem, aile, çevre ve diğer çeşitli faktörler etkisinde kalan 15-20 yaşındaki genç kendisini bir anda "dağ" da bulmaktadır. "Dağ" hiç bilmeyenlere cazip gelmekte, baba evinde ilgi görmeyip de **"bir kot pantolon giymek uğruna"** evine terk eden kız çocuklarına rastlanmaktadır. Dağa çıkanların ne ucuz gerekçelerle gittikleri bir başka yazının konusudur.

Bütün bu olanlar karşısında güvenlik güçlerinin yaptığı bir aşırılık, bir hak ihlali, terörün ekmeğine sürülen yağ anlamına gelmektedir. Bu nedenle terörle mücadelenin ne kadar **hassas ve kırılğan** olduğu açıktır. Güvenlik güçlerine verilen insan hakları dersinin ruhu ile birlikte icrası, biçimsel kalmaması, ehil olanlarca anlatılması büyük önem taşımaktadır.

Terör Örgütü, kendisine inananların moralini yükseltmek, amacına yaklaştığı intibainı vermek, toplumdaki desteğini çoğaltmak ister. Bunu yapmak için Terör Örgütü, en medyatik, en çok ses getiren, en kanlı eylem biçimini seçer. Kanlı eylemin zamanı, yeri, yöntemi ve biçimi açısından en **medyatik eylem biçimi** hangisi ise Terör Örgütü gözünü kırpmadan onu yapar. Bu kanlı eylemin duyulması, **televizyonlarda yer alması**, teröristlerin yaptığı eylemin kendisinden çok daha önemlidir. Şayet yapılan kanlı eylem

televizyonlarda yer almamışsa, terörist açısından bu eylem **boğuna yapılmıŒ** sayılır. Terörist kanlı eylemi yaptıktan sonra **ekranın karŒısına geçer** ve o eylem televizyonda ne kadar yer almışsa, hedefine o kadar çok yaklaştığını düşünür.

ABD, AVRUPA KONSEYĖ VE ĖNGĖLTERE'DE TELEVGZYON VE TERÖR

İşte terör örgütlerinin bu yapısı ve amacı, medya organlarını harekete geçirmiştir. Amerika ve Avrupa'da bulunan televizyon kuruluşları birtakım **ilke kararları** almışlardır. Uluslar arası televizyon kuruluşlarının terörle ilgili haber ve programları dikkat ve özenle yayımladıkları, azami dikkati gösterdikleri bilinmektedir.

1. ABD ÖRNEĖĖ:

11 Eylül 2001 sonrasında Amerikan medyasının özenli tutumu anımsanmalıdır.

ABD, bilindiği gibi 1996 yılında PKK'yı terör listesine almıştı. 14 yıl sonra bunun bir yargısal uygulaması dikkat çekmektedir. Şöyleki; ABD'de, Supreme Court (ABD Yüksek Mahkemesi), verdiği son bir kararda, **"terörist organizasyonlara tavsiye ve fikir vermek de maddi desteğe girer ve suçtur"**, diyerek PKK terör örgütüne fikir vermenin suç olduğunu kabul etmiştir. California'da bulunan **Humanitarian Law Project** örgütü, PKK'ya yardım ettiği için mahkemelik olmuştu. Örgütün avukatı Georgetown Üniversitesinden Hukuk Profesörü David Cole, **"biz parasal destek vermiyoruz, hukuksal tavsiyelerde bulunuyoruz"** şeklinde karara karşı üst mahkemeye başvurmuş ve dava Supreme Court'a gelmişti. Supreme Court, **"Kürtlere düşünsel yardım edebilirsiniz ama PKK'ya değil"** kararını vermiştir. Supreme Court, sonuçta; PKK terör örgütüne akıl vermenin maddi destek olduğunu ve suç teşkil ettiğini karar altına almıştır.

2. ĖNGĖLTERE ÖRNEĖĖ:

BBC'nin (British Broadcasting Corporation) terörle ilgili yayın ilkelerine bakıldığında şunlar görölmektedir; ceset görüntüsünden sakınılmalıdır. Ölü ve yaralıların yakın çekimi yapılmamalıdır. Terör haberleri ancak özenle verilmelidir. Medya, terörün propagandasına ve tanıtımına alet olmamalıdır.

İngiliz kamu yayıncısı BBC tarafından belirlenen kurallar şunlardır:

1. Ölüler saygıyla ele alınmalı, zorlayıcı nedenler olmadıkça yayınlanmamalıdır,
2. Yakın çekimden kaçınılmalıdır,
3. Kanlı sonuçlar üzerinde fazla durulmamalıdır,
4. İnsan hayatına ve onun acı çekmesine değer verilmelidir,
5. Terör haberleri sorumlu bir şekilde verilmelidir; terörizmle ilgili rivayetlerin öldürücü olduğu unutulmamalıdır,
6. Ulusal güvenliği ilgilendiren konularda resmi sırlar yasası göz önünde bulundurulmalıdır,
7. Teröristlerle mülakat, kamu çıkarı varsa yapılmalıdır, yapılmadan önce yayın politikası kontrolörüne başvurulmalıdır,
8. Teröristlerin propaganda ve tanıtım amaçlı gösterilerine BBC alet olmamalıdır,
9. Teröristlerin kullandığı dil, basın mensubununmuş gibi kullanılmamalıdır.

Londra Metrosu saldırısı sonrası İngiliz televizyonlarının ceset görüntülerini yayımlamadığı ve kanlı görüntülere yer vermediği bilinmektedir.

Bununla birlikte İngiltere’de **IRA** ile ilgili haberlerin verilmesi konusunda getirilen yasağın, haberlerin verilmesi ve IRA’nın propagandasının azalmasını sağlamadığı görülmüştür. Sektörün kendi içinde alacağı karar ve düzenlemeler, bir otorite tarafından dayatılan kural ve düzenlemelere karşın her zaman daha etkili olmaktadır.

3. AVRUPA KONSEYİ:

İfade özgürlüğünün iki unsuru vardır: Bilgiye ve düşüncelere erişim özgürlüğü ile bunları yayma özgürlüğü. AİHS’nin 10 uncu maddesine göre;

“Herkes, görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlüğünü, kamu otoritelerinin müdahalesi olmaksızın haber veya fikir alma ve verme özgürlüğünü de içerir. Bu madde, devletlerin radyo, televizyon veya sinema işletmelerini bir izin sistemine bağlı tutmalarına engel değildir.

Kullanılması ödev ve sorumluluk yükleyen bu özgürlükler; demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, ülke bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, asayişsizliğin veya suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının ün ve haklarının korunması, gizli kalması gereken haberlerin yayılmasına engel olunması veya yargı organının otorite ve tarafsızlığının sağlanması için kanunla öngörülen bazı usullere, şartlara, sınırlandırmalara ve yaptırımlara bağlanabilir.”

Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi tarafından kabul edilen Medya ve Terörizm konulu Rec 1706 (2005) sayılı Tavsiye Kararının 8 inci ve 10 uncu paragrafları önem taşımaktadır;

8. Parlamento, medya çalışanlarını aşağıdakilere uymaya davet eder:

- Meslek kuruluşları aracılığıyla; terörizmin etkilerine gereğinden fazla katkıda bulunmadan kamuoyunu haberdar etmek maksadıyla gazeteciler, fotoğrafçılar ve terörist eylemlere değinen veya bunlara maruz kalan editörler için etik ilkeleri geliştirmeye;
- Terörizm hakkında medya haberlerinin hassas niteliği ile ilgili artan farkındalığı amaçlayarak medya çalışanları için eğitim kursları düzenlemeye;
- Terörist ile elbirliğiyle hazırlanmış sansasyonel haberler ve görüntüler için bir yarıştan kaçınmak maksadıyla kendi aralarında, örneğin kendi meslek kuruluşları aracılığıyla işbirliği yapmaya;
- Terörist eylemlerin sebep olabileceği halkta korku duygusu ekleyerek veya teröristlere propaganda için platform sunarak teröristlerin çıkarlarına uygun davranmaktan kaçınmaya;
- Kurbanların insan onuru ve mahremiyetini ihlal eden veya kurbanlar ile ailelerinin yanı sıra halk üzerinde bu tür eylemlerin etkisini artırmaya katkıda bulunan terörist eylemlerin şok edici resimlerinin yayımlanması veya görüntülerinin verilmesinden kaçınmaya;
- Terörizmin altında yatan toplumsal gerilimi, haber ve yorumlar aracılığıyla abartmaktan kaçınmaya ve özellikle de her tür nefret söylemini yayınlamaktan imtina etmeye.

10. Parlamento, Bakanlar Komitesine, üye devletler ile gözlemci ülkelerden medya ve yeni iletişim hizmetleri ile ilgili olarak aşağıda belirtilen unsurların yerine getirilmesinin talep edilmesini tavsiye eder;

- sebepleri ile birlikte terörle mücadeleye karşı yürütülen eylemler ve devletin stratejileri hakkında kamuoyunun ve **medyanın düzenli olarak bilgilendirilmesi**;
- devlet otoritelerince terörle mücadele mazereti altında terörist eylemler ve tehditlere karşı verilen tepkilerin yanı sıra terörizm hakkında medyada bilgi ve görüşlerin yayınlanmasını gereksizce yasaklamaktan veya kısıtlamaktan kaçınılması;
- terörizmi araştıran gazetecilerin, teröristlerce veya devlet otoriteleri tarafından yapılan anti-terör eylemlerinin neden olduğu tehlikelere gereksiz bir şekilde maruz kalmalarının önlenmesi için her olaya ilişkin özel güvenlik durumu hakkında terörizmle ilgili medyanın, kendi istekleri üzerine, bilgilendirmesi;

- iv. medya içeriğinin eleştirisel ve bilinçli tüketiminin teşvik edilmesi ve terörist eylemlerin neden olduğu korku hakkında **vatandaşların farkındalıklarının** mümkün olduğunca artırılması amacıyla okul müfredatına medya okuryazarlığının dahil edilmesi;
- v. teröristlerin internet üzerinden, illegal mesaj ve görüntüleri yayınlamalarını önlemek amacıyla yasa uygulayıcı otoriteler ve polisle işbirliği yapılması;
- vi. bilgisayar sistemleri aracılığıyla işlenen **ırkçı ve yabancı düşmanlığı** unsurları içeren eylemlerinin cezalandırılmasına ilişkin Sibersuç Sözleşmesinin Ek Protokolünün, etnik orijin, millet, soy, ırk veya renk veya bu faktörlere bir mazeret olarak kullanılan din temelinde herhangi bir kişiye veya gruba karşı nefret duygularını ve şiddeti savunan, teşvik eden veya kışkırtan terörist içeriğe uygulanması;

Yine **Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi** tarafından kabul edilen Kültür Aracılığıyla Terörizmle Mücadele konulu Rec 1687 (2004) ve sayılı Tavsiye Kararının 7. paragrafında aşağıdaki ifade yer almaktadır:

7. Parlamento; terörist eylemleri tanımlamada ve terörizm ile ilgili tartışmaları ele almada sorumlu medyayı memnuniyetle karşılar ve ilgili mesleki etik ilkeleri üzerinde medya çalışanlarının kendi aralarında derinlemesine yapacakları tartışmaları destekler.²

TÜRKİYE'DE TELEVİZYON VE TERÖR:

Türkiye'de 3984 sayılı yasa, terör ve medya konusunda çok önemli yayın ilkeleri içermektedir. Terörle ilgili yayın ilkeleri kısaca şöyle belirtilebilir;

1. "Türkiye Cumhuriyeti Devletinin varlık ve bağımsızlığına, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, ... aykırı yayın yapılmaması" (3984/4-a). Aksi halde uyarı yapılmadan yayın bir ay durdurulur. İhlalin tekrarı halinde yayın süresiz olarak durdurulur ve yayın lisans izni iptal edilir.
2. "Toplumu şiddete, teröre, etnik ayrımcılığa sevk eden veya halkı sınıf, ırk, dil, din, mezhep ve bölge farkı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik eden veya toplumda nefret duyguları oluşturan yayınlara imkân verilmemesi" (3984/4-b). Aksi halde uyarı yapılmadan yayın bir ay durdurulur. İhlalin tekrarı halinde yayın süresiz olarak durdurulur ve yayın lisans izni iptal edilir.
3. "Yayınlarda şiddet kullanımını özendirici veya ırkçı nefret duygularını kışkırtıcı nitelikte olmaması." (3984/4-v).
4. "Suç örgütlerinin korkutucu ve yıldırıcı özelliklerinin yansıtılmaması" (3984/4-y). Gerekir.

Yasadaki ilke ve kısıtlamalara rağmen Çağdaş ülkeler ve Türk medyasının otoriter düzenlemelere karşı hoş bakmadıkları ve hatta direnç gösterdikleri belirtilebilir. Medyanın kısıtlara hoş bakmamasının bir nedeni de, terör haberlerinin haber değerinin olması ve halkın bu haberlere karşı büyük ilgi göstermesidir. Böylece **terör haberleri medyayı beslemekte**, medya da sonuçta Terör Örgütünü amacına biraz daha yaklaştırmaktadır. Doğrusu, izleyici haberleri bilmek istemekte, **bilme hakkına saygı** gösterilmesini talep etmektedir. Televizyoncu ise **reyting oranını** artırmak istemekte, halkın bilgi edinme hakkına saygılı davranma yolunu seçmektedir. Bununla birlikte bu tür haberlerin bir boyutu da, **terör kurbanları ve yakınlarının haklarıdır**. Terör kurbanlarının kanlı, dağınık ve istenmeyen görüntüleri, kurban yakınlarını rencide etmektedir. İnsan onuruna saygı ve özel hayatın gizliliği korunmalıdır. Burada iki ayrı hak yarışmaktadır; halkın **bilme hakkı**, terör kurbanının ise bu şekilde **görülme hakkı**. Buna kamu yararı, ulusal çıkar ve demokrasinin gerekleri de eklenebilir.

² **Radyo ve Televizyonların Terör Haberlerini Ele Alış ve Sunuş Biçimleriyle İlgili Yayın Kuralları Belirleme Komisyonu Raporu**, s. 3.

Bu haberlerin sonucunda ise parsayı kuşkusuz ki terör örgütü toplamaktadır. İngiltere'nin eski Başbakanı Margaret Thatcher, "**propaganda terörün oksijenidir**" demiştir.

İşte bu durumda uluslar arası hukukta yeni bir kavram oluşmuştur; "**Kriz Zamanında Gfade Özgürlüğü**". Konu kuşkusuz ki yeni değildir, belki de insanlığın tarihi ile paraleldir.³

Medya ile otorite arasındaki ilişkilerde, otoriter bir anlayış yerine sektörün kendi içerisinde alacağı kararların daha etkin olduğu bilinmektedir. Örneğin İngiltere'nin **IRA**'ya karşı aldığı "medya önlemleri", IRA'nın propagandasını azaltmamıştır ama sektörün kendi aldığı önlemler **yangının söndürülmesinde** etkili olmuştur.

11 Eylül 2001 tarihli **Gkiz Kulelere** saldırılar ile **Londra ve Madrid** eylemleri sonrasında **ABD, Gngiliz ve Gspanya** medyası kanlı görüntü vermemişken, İstanbul'daki HSBC ve Sinagog eylemlerindeki ölümler, yaralıları, kanlı görüntüler ekranlarda sürekli yer almıştır.

Uygulamaya bakıldığında Türk medyasının bu konuda kimi zaman sınıfta kaldığını söyleyebiliriz. Örneğin Türkiye'nin 3 ilinde yapılan terörist başının yakalanışının yıldönümünü bir televizyon "*Türkiye savaş alanı gibi*" alt yazısı ile vermişse, bu yurttaşın haber alma özgürlüğü değil, açıkça yasanın 4-y ilkesinin ihlalidir. Çünkü Türkiye'de 81 il bulunmakta ve gösteri sadece 3 ilde yapılmaktadır ve "3 il eşittir Türkiye" denklemi yanlıştır.

SONUÇ:

A. YAYINCILARA DÜĞEN SORUMLULUKLAR:

1. Medya kuruluşları **etik ilkeler** geliştirmeli, hizmet içi eğitim kursları düzenlemeli, kendi aralarında işbirliği yapmalı, Terör Örgütünün çıkarlarına uygun davranmamalı, terör eylemlerinin **kurbanlarının** fotoğraflarını göstermemeli, **nefret** söylemlerini yaymamalı, her tür abartıdan kaçınmalıdır. Terör haberlerinin hassas doğası gereği medya çalışanlarına bilgi ve bilinç artırıcı eğitim kursları düzenlenmesi ve mümkün olduğunca **terör haberciliği** konusunda eğitim almış medya mensupları görevlendirilmelidir. Terör haberlerinin sunumlarında ceset görüntüleri, kan izleri, yakın çekim görüntüler verilmemelidir. Yayınlarda terör kurbanları ve yakınlarının insan onuruna ve özel hayatlarının gizliliğine saygı ve hassasiyet gösterilmelidir.
2. Terörle ilgili bir haber ile normal bir haber kesinlikle farklıdır, bunun farkına varılmalıdır. **Rekabet ve reyting değil yayıncı sorumluluğu** öne çıkmalıdır. Yayın kuruluşları birbirleriyle işbirliği yaparak haber ve görüntü için reyting yarışına girmekten kaçınmalıdır.
3. Haber, tartışma, analiz programlarında medyada terör konusu yeterinden çok ve defalarca işlenmektedir ve bu durum terör örgütünün işine yaramaktadır. Terörizmde eylem değil yarattığı etki önemlidir.

³ Bk. H.T. Fendoğlu, "**Türk Anayasa Hukukunda Olağanüstü Hal Kavramı ve Bu Konuda Gleri Sürülen Teoriler**", *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Sayı 5, 1991, ss. 107-117.

4. “**Son dakika**” “**flağ**” gibi alt yazı veya çerçeve yazılar ekranda 5 dakikadan fazla tutulmamalıdır. Bu durum, korku, panik, gerginlik ve endişe yarattığından çok zorunlu haller dışında başvurulmamalıdır.
5. Yetkililer duyurmadan önce şehit ailelerine haber verilmemeli, önce yetkililer şehit ailelerine haber vermelidir. **gehit ailelerinin** evinden canlı yayın ve röportaj yapılmamalı, ağıtlar verilmemelidir.
6. Şehit ve felaket görüntüleri verilirken, ürkütücü, paniğe sevkedici olmamaya dikkat edilmeli, uzaktan çekimle yetinilmelidir. **Terör yanlısı kiğilerle** röportaj yapmadan önce kamu yararı düşünölmeli, terörün propagandası yapılmamalı, terör **teçvik** edilmemelidir. Terör eylemlerinin halkta korku, panik, yılgınlık duygusunu yarattığı göz önüne alınarak yayınlarda bu unsurları körükleyici görüntü ve üsluptan kaçınılmalıdır. Görüntü tekrarları, haberlerde gerilimi artırıcı müzik ve ses efektleri kullanımı, sansasyonel haber başlıkları ve alt yazı kullanımı gibi görüntülerden uzak durulmalıdır.
7. Terörle ilgili haberler verilirken vtr yayınlarının **arçiv niteliği** mutlaka belirtilmelidir.
8. Haber ve yorumlar yoluyla terörizme dayalı toplumsal **gerilimi** şiddetlendirmekten ve özellikle de **nefret** söyleminin her türünü yaymaktan kaçınılmalıdır.
9. Terör örgütleri ve eylemleri haber yapılırken **dil, üslup ve terminolojiye** dikkat edilmelidir.
10. Yayın kuruluşları teröristler için **propaganda** ortamı yaratmamalı, teröristlerin çıkarlarına uygun hareketlerden kaçınılmalıdır.
11. Yayın kuruluşları, özellikle masum insanların hayatını tehlikeye atmamak için terör eylemlerini **canlı** olarak yayınlamaktan kaçınmalıdır.

B. RTÜK’E DÜğEN SORUMLULUKLAR:

12. Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK), Anayasanın 133 üncü maddesinin ve 3984 sayılı yasanın kendisine verdiği yetkinin öncelikle “düzenleme” olduğunun bilincinde olmalıdır.
13. RTÜK terör haberleri ile ilgili tavsiye niteliğinde kriterler belirlemeli, yol gösterici ilkeler hazırlamalıdır.
14. RTÜK, bu konuda medyaya dönük eğitim seminerleri düzenlemeli, bu tür süreçlere destek olmalıdır.

C. YÜRÜTMEME DÜğEN SORUMLULUKLAR:

15. Kamu yetkilileri mümkün olan en kısa sürede ve sürekli olarak medyaya bilgi akışını sağlamalıdır. **Bilgi kirliliğinin** (dezenformasyon) yaşanmaması için kamu, sürekli olarak medyayı bilgi sahibi kılmalıdır.

Alıntılar (İktibas) Konusunda Açıklamalar

Bu çalışmadan yapılacak alıntılarda (iktibaslarda) 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 35’inci maddesinde öngörölen şu şartlara uyulmalıdır: (1) İktibas, bir eserin “*bazı cümle ve fıkralarının*” bir başka esere alınmasıyla sınırlı olmalıdır (m.35/1). (2) İktibas, maksadın haklı göstereceği bir nispet dâhilinde ve münderecatını aydınlatmak maksadıyla yapılmalıdır (m.35/3). (3) İktibas, belli olacak şekilde yapılmalıdır (m.35/5) [Bilimsel yazma kurallarına göre, aynen iktibasların tırnak içinde verilmesi ve iktibasın üç satırdan uzun olması durumunda iktibas edilen satırların girintili paragraf olarak dizilmesi gerekmektedir]. (4) İktibas ister aynen, ister mealen olsun, eserin ve eser sahibinin adı belirtilerek iktibasın kaynağı gösterilmelidir (m.35/5). (5) İktibas edilen kısmın alındığı yer belirtilmelidir (m.35/5).

Ayrıca Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulunun 18 Şubat 1981 tarih ve E.1980/1, K.1981/2 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına göre kararına göre, “iktibas hususunda kullanılan eser sahibinin ve eserinin adı belirtilse bile eser sahibi, haksız rekabet hükümlerine dayanarak Borçlar Kanununun 49. maddesindeki koşulların gerçekleşmesi halinde manevi tazminat isteyebilir”. Bu sayfaya izin almadan link verilebilir. Ancak, bu web sayfası, önceden izin alınmaksızın ne suretle olursa olsun, kopyalanamaz, çoğaltılamaz, tekrar yayınlanamaz, dağıtılamaz, başka internet sitelerine metin olarak konulamaz.

Yukarıdaki şartlara uygun olarak alıntı yapılırken bu çalışmaya şu şekilde atıf yapılması önerilir:

Fendoğlu Hasan T. “TELEVİZYON TERÖRÜN OKSİJENİ” MİDİR? ”

<http://www.hasantahsinfendoglu.com/>

<http://www.sde.org.tr/> (27.07.2010)